

Pseudorhinus impressicollis pityusensis COMPTE 1966

Classe: INSECTA Ordre: COLEOPTERA Fam.: CURCULIONIDAE

Distribució a les Illes Balears: Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: La Mola (Formentera)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Compte (1966).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Es diferencia de la ssp. *impressicollis* per les sedes dels intervals elitrals no ericades, l'escudet cobert de pèls esquamosos, l'absència de la faixa elitral clara, pronot i èlitres semblants en forma però de menor mida. De les subspècies descrites (*alpicola*, *stableau*, *ventouxensis*, *jarrigei* i *portusveneris*) es distingeix, a més a més, pels solcs rostrals ben marcats, protòrax ample i de voreres curvades, impressions dorso-laterals del pronot ben separades, tubercle apical del 5è interval ben desenvolupat. Clarament separable de *P. veyreti* pel protòrax més llis, les sedes elitrals molt més properes entre si i de color groguenc, les costelles elitrals menys marcades i el dors sense faixa clara (Compte, 1966).

Corologia. Subspècie endèmica de Formentera, coneguda de La Mola.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Subspècie localitzada sota pedres a zones obertes i càlides.

Podarcis lilfordi addayae EISENTRAUT 1928

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): E

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illes d'Addaia

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Mayol (1985), Martínez-Rica (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Mida relativament petita d'una coloració verd oliva molt fosc, amb el ventre blau negrós i la cua verdosa. Espècie robusta (Mayol, 1985).

Corologia. Subspècie confinada a les illes d'Addaia (Es Mercadal, Menorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. La seva alimentació es forma bàsicament d'insectes, però en cap cas desdenyar la dieta herbívora. S'ha de dir que la seva alimentació depèn de les ofertes alimentàries de cada illa i de l'època de l'any. Es tenen dades d'alimentació de coleòpters, isòpodes, formícids, dípters, larves de lepidòpters, hemípters, aràcnids, flors, fruits, fulles i restes diverses. També es menja les cues d'altres individus de l'espècie i es donen casos de canibalisme. Sobre la seva reproducció sembla que diposita la seva posta a finals de primavera, dos o tres ous. És activa durant tot l'any, amb màxims a la

primavera i a la tardor, en que és més conspícua, amb una sola etapa d'activitat a les hores centrals del dia; a l'hivern, segueix el mateix cicle diürn però surt períodes més breus i, a l'estiu passa a una activitat bimodal; surt al matí i a la tarda, per evitar la calor excessiva del migdia (Martínez-Rica, 1987).

***Podarcis lilfordi balearica* BEDRIAGA 1879**
 Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Subspècie amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: desconeguda

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Bedriaga (1879).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie sinònima de *Podarcis lilfordi hospitalis* (Eisentraut, 1928). És una sargantana mitjana de dors verd oliva més o menys fosc o bru gris, amb ventre blau intens. Blanco i González (1992) no consideren aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie distribuïda a l'illa del Rei (Maó, Menorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi brauni* MÜLLER 1927**
 Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZS Munic

Localitat típica: Illa den Colom

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Müller (1927).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie de talla mitjana, dors verd-oliva, blau en els mascles vells, amb retxes negres; cua verd malaquita; membres amb taques clares; ventre gris clar metàl·lic; alt nombre d'escates (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no consideren aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie confinada a l'illa den Colom (Maó, Menorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. La important extensió de l'illa den Colom fa que es desenvolupi una mida de població de sargantanes considerable. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

Podarcis lilfordi carbonerae PÉREZ-MELLADO i SALVADOR 1988
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): K

Endemisme amb dubtes corològics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZFMK Bonn

Localitat típica: Illa Carbonera ?

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Pérez-Mellado i Salvador (1988).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Exemplars típics etiquetats com de l'illa Carbonera (Menorca), topònim totalment desconegut. Exemplars de mida mitjana. Coloració dorsal . Coll més ample que el cap. Elevat nombre d'escates dorsàlia, gulària, collària i ventràlia.

Corologia. Subespècie confinada a un illot del que es desconeix la seva existència, anomenat l'illa Carbonera (Menorca). Aquesta subespècie no és tractada per Blanco i González (1992).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

Podarcis lilfordi codrellensis PÉREZ-MELLADO i SALVADOR 1988
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): E

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: col. Salvador

Localitat típica: Illot de Binicodrell

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Pérez-Mellado i Salvador (1988).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subespècie de mida petita, amb el cap relativament estret, i potes molt llargues. Elevat nombre d'escates ventràlia. Part posterior fosca brunenca.

Corologia. Subespècie confinada al petit l'illot de Binicodrell, molt proper de la costa sud de Menorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. La petita mida de l'illot de Binicodrell soporta una població molt reduïda, amb molt pocs exemplars. Per a més informació veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

Podarcis lilfordi colomi SALVADOR 1979

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: El Colomer (Pollença)

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Mayol (1985), Blanco i González (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècies melàniques de color negre metàl·lic, ocellles blaus, amb puntuació ventral i lateral blau ultramar; alt nombre d'escates dorsals i ventrals; mida intermitja, robusta (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no consideren aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie confinada a l'illa d'El Colomer (Pollença, Mallorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

Podarcis lilfordi conejerae MÜLLER 1927

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZS Munic

Localitat típica: Illa des Conills (Cabrera)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie melànica gran i robusta, cap ample i curt; coll més ample que el cap (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no consideren aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie distribuïda per l'illa des Conills (arxipèlag de Cabrera).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

Podarcis lilfordi espongicola SALVADOR 1979

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): E

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Salvador

Localitat típica: L'Esponja

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie no melànica, de gran mida i píleo relativament llarg. Se diferencia de totes les subspècies del grup de Cabrera per la seva coloració. Respecte a *L. l. rodriguezi* de l'illa de les Rates (Menorca) se separa pel seu color i disseny (Salvador, 1979).

Corologia. Subspècie confinada a l'Esponja (arxipèlag de Cabrera, Palma).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

Podarcis lilfordi estelicola SALVADOR 1979

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Salvador

Localitat típica: Estell de Fora

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1979).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie molt gran i robusta, de coloració melànica. Píleo curt i nombre elevat de ventràlia. *L. l. estelicola* es diferencia de *L. l. xapaticola* per la seva major mida, píleo més curt, cos més estilitzat i major melanisme (Salvador, 1979). Blanco i González (1992) no consideren aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie confinada a l'Estell des Coll i Estell de Fora (arxipèlag de Cabrera, Palma).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

Podarcis lilfordi fahrae MÜLLER 1927

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZM Munic

Localitat típica: Na Foradada

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Espècie melànica, amb el ventre blau cobalt; grossa i robusta; cap ample i llarg; baix nombre d'escates (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no consideren aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie confinada a na Foradada (arxipèlag de Cabrera, Palma).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

Podarcis lilfordi fenni EISENTRAUT 1928
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): E

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illa des Porros

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Mayol (1985).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie petita de color verd oliva fosc amb tonalitats negres o blaves; cap, costats i membres terrosos; cua més clara, ventre bru vermellós, amb reflexos laterals violetes amb taques blaves; mida molt petita; nombre d'escates relativament elevat (Mayol, 1985).

Corologia. Subspècie confinada a l'illa des Porros (a la bibliografia consultada aquest topònim també apareix com sa Nitja o Nitge) (Es Mercadal, Menorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

Podarcis lilfordi giglioli BEDRIAGA 1879
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: sa Dragonera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: sa Dragonera

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Martínez-Rica (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Les descripcions de Bedriaga (1879) feien referència a una subspècie (en realitat a una varietat) de *Lacerta muralis*

gigliolii. Subspècie grossa amb coloració variable, normalment és de color verd-terros, costats verds, amb disseny negre poc marcat; ventre groguenc, o blau a la part anterior, amb taques negres o blaves. Mida mitjancera a robusta (Mayol, 1985).

Corologia. Subspècie distribuïda per tota sa Dragonera (Andratx, Mallorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Subspècie molt abundant. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

Podarcis lilfordi hartmanni WETTSTEIN 1937
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): E

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Ets Malgrats

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Martínez-Rica (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie grossa de dors blau fosc, amb taques laterals blaves; ventre blau no tan fosc; cap gran; coa gruixada; robusta (Mayol, 1985).

Corologia. Subspècie distribuïda a les illes Malgrats (ets Malgrats i l'illa des Conills) (Calvià, Mallorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

Podarcis lilfordi imperialensis SALVADOR 1979
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): E

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Salvador

Localitat típica: L'Imperial

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie molt grossa i robusta. Color melànic amb varies fileres d'ocelles blau intens en les ventrals externes. Membres posteriors relativament curts i píleo llarg. Nombre baix de dorsàlia i lamelària (Salvador, 1979). Es diferencia de *L. l. fahrae* per: mida major en *imperialensis*, femelles de potes més curtes en la ssp. *fahrae*, píleo més llarg en la ssp. *imperialensis* i més rabassudes. A més a més, la ssp. *imperialensis*, presenta major nombre de dorsàlia, gulària, ventràlia i lamelària (Salvador, 1979).

Corologia. Subespècie confinada a l'Imperial (arxipèlag de Cabrera, Palma).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi jordansi* MÜLLER 1927**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZM Munic

Localitat típica: Na Guardis

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Mayol (1985), Blanco i González (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subespècie de dors negre, cap vermiculat de negre i caoba; costats amb taques verd ultramar, ventre d'aquest color, amb taques; petita i robusta; nombre baix d'escates (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no consideren aquesta subespècie.

Corologia. Subespècie localitzada a na Guardis i na Moltona (ses Salines, Mallorca). També ha estat introduïda a la zona costanera de la Colònia de Sant Jordi.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi kuligae* MÜLLER 1927**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZS Munic

Localitat típica: Cabrera

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subespècie de color terrós fosc, ventre terrós o blau; coa verda; els mascles poden ser negres. Mida mitjana amb els membres llargs; cap estret i llarg; Escates dorsals petites (Mayol, 1985). Eisentraut (1928) considerarà que *kuligae* es tendria que referir-se exclusivament a la població de n'Enciola i va proposar el mon de *L. l. muelleri* per a la resta de Cabrera. Posteriorment, Eisentraut (1950) reconsiderarà la seva opinió i en aquest treball considera *muelleri* com a sinònima de *kuligae*. Les sargantanes de n'Enciola són més melàniques i un poc més grans que les de la resta de Cabrera. No obstant, es tracta d'una població que no està aïllada de Cabrera i presumptament es dona

intercanvi genètic a través de l'istme. També es pot argumetar que els exemplars presenten característiques que entren dins del marge de variació de Cabrera (Salvador, 1979).

Corologia. Subspècie distribuïda per tota l'illa de Cabrera, na Redona, illa de ses Rates i l'illa des Fonoll (arxipèlag de Cabrera, Palma).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

Podarcis lilfordi lilfordi GÜNTHER 1874
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents. Totes les subspècies de *Podarcis lilfordi* que aquí s'han catalogat, han estat considerades *sense dubtes corològics o taxonòmics pendents*. Això no és estrictament cert doncs per a algunes subspècies hi ha certes dubtes. Tal com apunta Mayol (1985), això esdevé no pel fet de que hi hagi diferències interpoblacionals ben contrastades, sinó més bé pel criteri de *subspècie* emprat. L'objectiu fonamentalment aplicat que té aquest treball ens ha fet adoptar aquest criteri ja que les possibles actuacions en gestió no poden dependre d'una qüestió essencialment formal.

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illa de l'Aire

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Mayol (1985).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie de talla mitjana i melànica, de color negre-terros, flancs amb disseny negre reticulat i ventre blau ultramar metàl·lic, amb taques negres i blaves; mida mitjancera; esvelta; alt nombre d'escates; cap bru-fosc llarg i ample (Mayol, 1985).

Corologia. Espècie localitzada a l'illa de l'Aire al sud-est de Menorca (Sant Lluís).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

Podarcis lilfordi nigerrima SALVADOR 1979
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Salvador

Localitat típica: Illa de ses Bledes

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Segons Salvador (1979) la petita població que alberga aquesta petita illa defineix una raça relativament jove que únicament es diferencia de les de Cabrera en forma, mida i coloració. En les altres característiques coincideix amb la població de Cabrera. Subespècie melànica, gran, relativament robusta i de cos esvelt. Blanco i González (1992) no consideren aquesta subespècie.

Corologia. Subespècie confinada a l'illa de ses Bledes (arxipèlag de Cabrera, Palma).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi plana* MÜLLER 1927**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Salvador (neotipus)

Localitat típica: Na Plana

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Aquesta subespècie es diferencia de *L. l. conejerae* per la seva mida inferior, píleo més llarg, no tan robusta, menor nombre de dorsàlia, gulària, ventràlia, femoràlia i lamelària. Així mateix, es distingeix de *L. l. pobrae* per la seva mida inferior, extremitats posteriors més llargues en els mascles, píleo més llarg, menys robustes i menor nombre de dorsàlia. Se diferencia de *L. l. fahrae* per la seva mida inferior, menys robusta i menor nombre de collària. L'holotipus fou destruït durant la II Guerra Mundial. Salvador (1979) designà un neotipus. Blanco i González (1992) no consideren aquesta subespècie.

Corologia. Subespècie confinada a na Plana (arxipèlag de Cabrera, Palma).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi pobrae* SALVADOR 1979**

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: Col. Salvador

Localitat típica: Na Pobra

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subespècie gran, relativament robusta i melànica. Píleo relativament curt en els mascles. Baix nombre de dorsàlia, gulària, ventràlia, femoràlia i lamellae. Se diferencia de *L. l. fahrae* per la menor mida de les femelles, extremitats més curtes en els mascles i més llargs en les femelles. Píleo curt en els mascles, menys rabassuts, major nombre de dorsàlia, i major nombre de gulària i femoràlia en les femelles (Salvador, 1979). Blanco i González (1992) no consideren aquesta subespècie.

Corologia. Subespècie confinada a na Pobra (arxipèlag de Cabrera, Palma)

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

Podarcis lilfordi porrosicola PÉREZ-MELLADO i SALVADOR 1988

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): E

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: col. Salvador

Localitat típica: Illa dels Porros (Menorca)

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Pérez-Mellado i Salvador (1988).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subespècie de mida gran. Escates dorsàlia, ventràlia i gulària. Potes posteriors relativament llargues i cap estret en relació al coll. Part superior verd oliva.

Corologia. Subespècie confinada a l'illa dels Porros, dins la badia de Fornells, al nord est de Menorca.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

Podarcis lilfordi rodriguezi MÜLLER 1927

Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): EX

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZS Munic

Localitat típica: Illa de les Rates

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Mayol (1985).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subespècie extingida. Ha estat transcrita com a *rodriguezi*, no obstant la seva descripció és *rodriguezi*. Subespècie de dors terrós-oliva amb tendència al blau. Disseny tènue. Membres verdosos, cua gris verde o blava.

Ventre roig o groc, amb taques negres, blaves o verdes. Subspècie robusta i forta (Mayol, 1985).

Corologia. Subspècie descrita de l'illa de les Rates (al port de Maó).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi sargantanae* EISENTRAUT 1928**
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Menorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illa de les Sargantanes

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Martínez-Rica (1987), Mayol (1985), Blanco i González (1992).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie petita i de color bru molt fosc, ventre blau intens i flancs gris brunenc, coa verda no metàl·lica (Martínez-Rica, 1987; Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie confinada a l'illa de ses Sargantanes i a l'illa des Rovell (Fornells, Es Mercadal).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

***Podarcis lilfordi toronis* HARTMANN 1953**
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Mallorca

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): E

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illa d'El Toro

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Mayol (1985).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie de dors de color terrós amb bandes dorsals fragmentades. Ventre del mascle blau grisenc; de la femella groguenc, amb taques laterals blaves; mida petita (Mayol, 1985).

Corologia. Subspècie confinada a l'illa d'El Toro (Calvià, Mallorca).

Hàbitat i altres dades ecològiques. A l'illa d'El Toro ha estat trobada la major densitat de rates per quilòmetre quadrat (Alcover, com. pers.), àdhuc després d'una suposada i completa desratització. Les rates suposen un greu perill tant per a les sarantanes com per a les espècies d'aucells que nidifiquen a l'illa. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

Podarcis lilfordi xapaticola SALVADOR 1979
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.
Distribució a les Illes Balears: Cabrera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents
Sèrie típica

Localització actual: Col. Salvador

Localitat típica: Estell Xapat de Llevant

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1993).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Sota aquesta denominació s'inclouen tres poblacions insulars que presenten característiques comunes. La que millor s'ajusta a la diagnosi és la població de l'Estell Xapat de Llevant i després l'Estell Xapat de Ponent. La població de s'Esclata-sang (topònim sinònim de sa Teula) podria considerar-se com *L. i. kuligae* de Cabrera en alguns aspectes. Tal volta sigui el seu aïllament més recent de Cabrera o la menor distància que les separa permeti la immigració passiva. És possible que ambdues causes hagin actuat conjuntament i de distinta manera (segons Salvador, 1979). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie localitzada als illots del sud de Cabrera: Estell Xapat de Llevant, Estell Xapat de Ponent i s'Esclata-sang (o sa Teula). Salvador (1979) la indica de l'illa Xapat Gros que es correspondria amb l'Estell Xapat de Llevant (Xapat Petit es correspondria amb l'Estell Xapat de Ponent).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis lilfordi addayae*.

Podarcis pityusensis ahorcadosi EINSENTRAUT 1930
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MZ Berlín

Localitat típica: Es Penjats

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie gran i moderadament robusta. Membres i cap curt. Nombre d'escates baix. Dors verd. Costats gris i ventre amb taques laterals blaves (Mayol, 1985). Martínez-Rica (1987) considera que la població de l'illa des Penjats es correspon amb *P. p. gastabiensis*. Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie confinada a l'illa des Penjats en el freu entre Eivissa i Formentera (Pitiüses).

Hàbitat i altres dades ecològiques. La sagantana de les Pitiüses ocupa ambients semblants als de totes les espècies dels illots mediterranis, però a les illes grans aquests ambients canvien i es troben a camps i conreus diversos, edificacions humanes, bosquines i pràcticament per tot arreu. Als illots, per contra, es troben a superfícies rocoses amb vegetació escassa i baixa, en condicions molt dures, amb aliment escàs, però també amb pocs predadors. La seva alimentació és bàsicament insectívora en les illes grans, és més herbívora i s'alimenta de recursos molt variats als illots, on hi ha una forta competència per l'aliment. En la seva dieta s'han documentat formigues, estructures florals, fulles, tiges, fruits i llavors, coleòpters, gastròpodes, aranyes, papallones, larves diverses, pseudoscorpins, mosques, miriàpodes i d'altres restes no identificats (Martínez-Rica, 1987; Mayol, 1985).

Podarcis pityusensis calaesaladae MÜLLER 1928
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: S'illot de Cala Salada

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subespècie de mida mitjana relativament robusta, potes llargues i cap curt, vermellós en el costats i el ventre (Mayol, 1985).

Corologia. Subespècie circumscrita a l'illot de Cala Salada (Pitiüses). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subespècie.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

Podarcis pityusensis canaretensis CIRER 1981
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: illa des Canaret

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Martínez-Rica (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subespècie de mida grossa o mitjana, robusta de píleus ample, amb ventre verd groguenc, mascle petit, verd amb bandes

interrompudes; femella gran, verd terrós puntejat de negre (Mayol, 1985). Subspècie propera a la subspècie nominal. Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie circumscrita a l'illa des Canaret (Pitiüses).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

Podarcis pityusensis canensis EINSENTRAUT 1928
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illa d'es Canar

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie de mida gran, píleus ample, amb disseny marcat i ventre verd groguenc, coloració general verd pàl·lid, contrastat (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie confina a l'illa des Canar (Santa Eulària).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

Podarcis pityusensis caragolensis BUCHHOLZ 1954
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZFMK Bonn

Localitat típica: Illot d'es Caragoler

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Buchholz (1954b), Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie grossa de cap de color terrós pàl·lid. Els mascles són de dors de blau-verdós brillant o verd-oliva. Costats foscos i ventre groc, mentre que les femelles són de dors vermellós i flancs bru grisencs. Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie confinada a l'illot d'es Caragoler (Pitiüses) situat en el freu que separa Eivissa de Formentera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

Podarcis pityusensis carlkochi MERTENS i MÜLLER 1940
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Sa Conillera

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Inicialment les sargantanes de l'illa des Bosc foren considerades d'aquesta subspècie. Salvador (1984) les considera més properes a *P. p. pityusensis*. Subspècie gran i robusta. Color verd, costats grisencs, terrosos. Ventre color d'arena, amb matissos verds o blaus. Alguns autors no consideren aquesta subspècie. Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie circumscrita a sa Conillera (Eivissa). També han estat incloses a aquesta subspècie les sargantanes de l'illa des Bosc. Emperò, Salvador (1984) les inclou en la subspècie nominal.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

Podarcis pityusensis characae BUCHHOLZ 1954
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZKML Bonn

Localitat típica: Illot de sa Mesquida

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Buchholz (1954b), Salvador (1954).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie de mida grossa, amb potes relativament curtes, dors blavós fosc, flancs bru vermellós i ventre del mascle gris vermellós al centre i verd blavós a les vores; la femella té el dors bru rogenc (Martínez-Rica, 1987). Aquesta subspècie també ha estat transcrita com *charracae*, no obstant la seva descripció original és *characae*. Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie distribuïda a l'illa de sa Mesquida (Pitiüses) situat al nord d'Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

Podarcis pityusensis formenterae EISENTRAUT 1928
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Formentera

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Eisentraut (1928), Mertens i Mueller (1940), Buchholz (1954b), Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Les subspècies: *puercosensis* de l'illa des Porcs, *espalmadoris* de s'Espalmador, *espartellensis* de s'Espardell, *sabinae* de sa Sabina, *algae* de l'illa de s'Alga, *grueni* i *subformenterae* de Trocadors (península arenosa de Formentera que temporalment forma una illa) són considerades sinònimes d'aquesta subspècie (Salvador, 1984). Martínez-Rica (1987) recull aquesta nomenclatura. Subspècie de mida molt gran; color malaquita, amb reflexos blaus i taques negres, ventre blau groguenc, més roig a la coa (Mayol, 1985).

Corologia. Subspècie distribuïda per l'illa de Formentera, illa des Porcs, s'Espalmador, s'Espardell, illa de sa Sabina (illot unit artificialment a Formentera), illa de s'Alga i Trocadors (Salvador, 1984).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

Podarcis pityusensis frailensis EISENTRAUT 1928
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendants

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: S'Espardell de s'Espartar

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Eisentraut (1950), Lilge (1975), Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie de mida gran, però no tant com a ses Bledes; melanisme pronunciat (Mayol, 1985). Zona dorsal de color verd-oliva o groc-fosc, els flancs són de color blavós. Les potes posteriors són brunenques amb colors verd o groc verdós metàl·lic. Subspècie propera a *kameriana* però considerada com a subspècie separada per comptar amb unes potes més llargues i el cap més estret.

Corologia. Subspècie localitzada a es Frare de s'Espartar (Eivissa) petit illot molt proper a s'Espartar.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

Podarcis pityusensis gastabiensis EISENTRAUT 1928
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Gastavi

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Aquesta subspècie també ha estat citada de l'illa Negra del N, de l'illa des Penjats, de s'Espardell (Martínez-Rica, 1987) i de s'Espalmador. No obstant, Salvador (1984) considera les poblacions de l'illa Negra a la subspècie *negrae*, les des Penjats a la subspècie *ahorcadosi* i les de s'Espardell i de s'Espalmador a la subspècie *formenterae*. Subspècie petita, de potes llargues, cap llar i ample, i disseny reduït i flancs brunencs amb tonalitats verdoses febles al dors (Martínez-Rica, 1987). Complexió gràcil i esvelta; nombre baix d'escates; coloració molt clara, arenosa; ventre perla (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie localitzada, en principi, a l'illot de Gastavi (Pitiüses). Les altres illes són indicades independentment amb les seves presumptes subspècies.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

Podarcis pityusensis gorrae EISENTRAUT 1928
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: na Gorra

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Lilge (1975) i Cirer (1981) consideren aquesta subspècie sinònima de *maluquerorum*. No obstant, Salvador (1984) la considera subspècie vàlida. Martínez-Rica (1987) la indica únicament de na Gorra. Subspècie de mida molt gran; cames i coll curts; melàniques, algunes amb el ventre verd fosc i taques blaves las costats (Mayol, 1985). Veure *maluquerorum*. Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie distribuïda per ses Bledes: na Gorra i na Bosc, tot seguint els criteris de Salvador (1984).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Podarcis pityusensis hedwigkammerae* MÜLLER 1927**
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): E

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZS Munic

Localitat típica: Ses Margalides

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Eisentraut (1950), Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie amb un melanisme més acusat que la població de l'illa Murada, de mida molt gran; membres llargs i cap curt; alt nombre d'escates dorsals. Dors verd molt fosc, amb dues bandes clares; ventre ultramar (Mayol, 1985).

Corologia. Subspècie confinada a ses Margalides (Pitiüses).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Podarcis pityusensis hortae* BUCHHOLZ 1954**
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZFMK Bonn

Localitat típica: Illot de s'Hort

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Buchholz (1954b), Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie de mida gran robusta; de pèl·lus llarg, amb dors verd i negre, contrastat; costats grisos i ventre blau cel (Mayol, 1985).

Corologia. Subspècie confinada a l'illot de s'Hort (Pitiüses), petit illot del llevant d'Eivissa. Martínez-Rica (1987) indica cala d'Hort illot molt proper a la cala que li dona topònim, aquesta és, segurament, una errada tipogràfica.

Hàbitat i altres dades ecològiques. L'illot de s'Hort té una reduïda superfície que condiciona la mida de la població de sargantanes que alberga. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

Podarcis pityusensis kameriana MERTENS 1927
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: S'Espartar

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *Podarcis pityusensis zenonis* descrita per Müller (1929) de s'Escull de s'Espartar és considerada sinònima de *kameriana* (Salvador, 1984). Subspècie grossa, mitjanament robusta, de cap curt i estret, de color blavós o negrenca, reticulat de negre; costats blaus; coa maragda. Ventre blau verdós (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie localitzada a s'Espartar i a s'Escull de s'Espartar (Eivissa).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

Podarcis pityusensis maluquerorum MERTENS 1921
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: na Plana

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Mertens (1927), Salvador (1984), Martínez-Rica (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *Podarcis pityusensis gorrae* descrita per Eisentraut (1928) de na Gorra és considerada sinònima d'aquesta subspècie (Lilge, 1975; Cirer, 1981). Eisentraut (1950) i Buchholz (1954b) consideren que hi ha dos grups de poblacions formats per na Plana i s'Escull Vermell, i un altre diferent format per na Bosc i na Gorra. Martínez-Rica (1987) la indica de na Plana, na Bosc i de s'Escull Vermell. Salvador (1984) continua considerant aquesta subspècie com a vàlida. A es Dau Gros es va ubicar una població experimental de les subspècies *maluquerorum x pityusensis*. Mida molt gran; cap molt curt; membres curts. Nombre d'escates elevat; color negre (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie distribuïda pels illots que conformen ses Bledes: Bleda na Plana i s'Escull Vermell (Eivissa), tot seguint els criteris de Salvador (1984).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

Podarcis pityusensis muradae EISENTRAUT 1928
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illa Murada

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie de mida gran, potes i cap curt; mitjanament robusta, alt nombre d'escates; color blau fosc, negre amb disseny reticulat amb ventre blau intens i turquesa (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie circumscrita a l'illa Murada (Pitiüses), situada a la zona de Tramuntana d'Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

Podarcis pityusensis negrae EISENTRAUT 1928
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Ses Illetes Negres

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. D'un d'aquests illots Eisentraut (1928) descriu la subspècie *intermedia*, aquesta subspècie es posada en dubte per Cirer (1981) considerada sinònima de *negrae*. Per complicar més les coses, la subspècie d'aquest illots també ha estat assignada a la subspècie *gastabiensis*. Salvador (1984) conserva aquesta subspècie. Subspècie molt semblant a *ahorcadosi*, però aquella compta amb un nombre superior d'escates dorsals. Aquesta subspècie no és considerada per Martínez-Rica (1987). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie circumscrita a les illes Negres (Pitiüses), dos petits illots situats entre els freus d'Eivissa i Formentera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

Podarcis pityusensis puercosensis BUCHHOLZ 1954
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illa des Porcs

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. La subspècie *puercosensis* és considerada sinònima d'aquesta subspècie (Salvador, 1984). Blanco i González (1992) tenen en compte aquesta subspècie i li atorguen la categoria de vulnerable.

Corologia. Subspècie coneguda únicament de l'illa des Porcs.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

Podarcis pityusensis purroigensis BUCHHOLZ 1959
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): E

Endemisme amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illot del Purroig

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984), Buchholz (1954b), Lilge (1975).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *Podarcis pityusensis purroigensis* (Buchholz, 1954b) és considerada per Lilge (1975), Cirer (1981) i Salvador (1984) sinònima d'aquesta espècie. Blanco i González (1992) la consideren vàlida i en perill d'extinció.

Corologia. Subspècie coneguda únicament de l'illot del Purroig.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

Podarcis pityusensis pityusensis BOSCA 1883
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Mallorca Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): NA

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents; Totes les subespècies que aquí s'han catalogat, han estat considerades *sense dubtes corològics o taxonòmics pendents*. Això no és estrictament cert doncs segons cada autor hi ha diferents criteris a l'hora de definir sinonímies entre subespècies. Tal com apunta Mayol (1985), això esdevé no pel fet de que hi hagi diferències interpoblacionals ben contrastades, sinó més bé pel criteri de *subspècie* emprat pels diferents autors que han estudiat aquest tema. L'objectiu fonamentalment aplicat que té aquest treball ens ha fet adoptar aquest criteri ja les possibles actuacions en gestió no poden dependre d'una qüestió essencialment formal. S'han seguit els criteris establerts per Salvador (1984).

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Eivissa

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984), Eisentraut (1950), Buchholz (1954b), Lilge (1975), Cirer (1980).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Boscá (1883) descriu aquesta subspècie com a varietat de *Lacerta muralis* var. *pityusensis*. *Podarcis pityusensis purroigensis* (Buchholz, 1954) és considerada per Lilge (1975), Cirer (1981) i Salvador (1984) sinònima d'aquesta espècie. Les subespècies *martinezi* descrita per Cirer (1980) de l'illa de sa Sal Rossa, i *caldesiana* descrita per Müller (1928) de l'illa den Calders, també són considerades sinònimes d'aquesta subspècie. Eisentraut (1954) inclou la subspècie *isletasi* descrita per Hartmann (1953) en la subspècie nominal. Igualment la subspècie *miguelensis* (Eisentraut, 1928) de sa punta de sa Ferradura (Bosc de Sant Miquel) es considerada sinònima de la ssp. *pityusensis* (Salvador, 1984).

Corologia. Subspècie comuna a les Pitiüses: Eivissa, Illeta de sa Sal Rossa, illa Negra, illa d'en Calders, Punta de sa Ferradura, illa des Bosc i ses illetes de Porroig (Salvador, 1984). En temps històrics fou introduïda a Mallorca pel Port de Palma. Es troba una abundant colònia a la zona de les Murades de Palma i a bona part del Passeig Marítim. Illa de sa Caleta (Illetes, Calvià).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Comuna en tots els ambients, terres de secà, pinars, dunes i zones muntanyoses. Espècie omnívora. Per a més dades veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

Podarcis pityusensis ratae EISENTRAUT 1928
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illa de ses Rates

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984), Eisentraut (1950), Martínez-Rica (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. La població és molt semblant a la des Malvins. Subspècie grossa i robusta; alt nombre d'escates dorsals i baix d'escates gulars; color verd oliva intens, disseny poc contrastat; freqüentment amb el ventre vermell (Mayol, 1985).

Corologia. Subspècie circumscrita a l'illa de ses Rates (Pitiüses).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

Podarcis pityusensis redonae EISENTRAUT 1928
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Illa de Santa Eulària

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. De l'illa Llarga ha estat descrita la subspècie *grossae* (Müller, 1929), considerada sinònima d'aquesta subspècie (Salvador, 1984). Grosses, fortes i robusta; alt nombre d'escates; gran dimorfisme sexual; color verd amb retxes negres; ventre roig o blau (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie circumscrita a l'illa Redona i l'illa Llarga del terme de Santa Eulària (Pitiüses).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

Podarcis pityusensis schreitmuelleri MÜLLER 1927
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Es Malvins

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984), Eisentraut (1950).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Del Malví petit ha estat descrita la subspècie *affinis* (Müller, 1927) considerada sinònima de *schreitmuelleri* per Salvador (1984) descrita pel mateix autor del Malví gros. Subspècie grossa i robusta, de cap curt, amb disseny marcat damunt un dors verd groguenc i amb ventre blanc vermellós (Martínez-Rica, 1987). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie localitzada en es Malvins (Malví gros i Malví petit) (Pitiüses).

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

Podarcis pityusensis tagomagensis MÜLLER 1927
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Tagomago

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984), Martínez-Rica (1987).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie de mida gran; cap curt; molt robusta; nombre de dorsàlia alt; color verd fosc, amb retxes negres; ventre blanc (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie distribuïda a l'illa de Tagomago (Pitiüses), situada al nord-est d'Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. La important extensió de l'illa fa que la mida de població d'aquesta sargantana pitiúsica sigui, relativament, molt abundant. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

Podarcis pityusensis torretensis BUCHHOLZ 1954
Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Formentera

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: MFMK Bonn

Localitat típica: Illa de sa Torreta

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Buchholz (1954b), Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. Subspècie de mida mitjana, de dibuix esvaït; femelles de color gris terrós pàl·lid amb línies clares i mascles amb dors verd i flancs grisos, uniformes (Mayol, 1985).

Corologia. Subspècie circumscrita a l'illa de sa Torreta (Pitiüses), al nord de Formentera.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Podarcis pityusensis vedrae* MÜLLER 1927**
 Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): R

Endemisme sense dubtes corològics o taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: ZS Munic

Localitat típica: Es Vedrà

Còpia de la descripció original disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *Podarcis pityusensis vedranellensis* Müller, 1928, circumscrita a es Vedranell, és considerada sinònima d'aquesta espècie (Lilge, 1975; Cirer, 1981; Salvador, 1984). Subspècie de mida gran, robustes; membres llargs, cap curt i estret, dors blau fosc, amb retxes blau clar i groc verdós (Mayol, 1985). Blanco i González (1992) no recullen aquesta subspècie.

Corologia. Subspècie distribuïda per les illes d'es Vedrà i es Vedranell, dins del terme municipal de Sant Josep, al sudoest d'Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. La important extensió de l'illa fa que la mida de població d'aquesta sargantana pitiúsica sigui, relativament, molt abundant. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

***Podarcis pityusensis zenonis* MÜLLER 1928**
 Classe: REPTILIA Ordre: SQUAMATA Fam.: LACERTIDAE

Espècie protegida per RD 439/1990, Directiva Hàbitat i pel conveni de Berna.

Distribució a les Illes Balears: Eivissa

Estat de conservació (Codi IUCN, apèndix A): V

Endemisme amb dubtes taxonòmics pendents

Sèrie típica

Localització actual: desconeguda

Localitat típica: Escull de s'Espartar

Còpia de la descripció original no disponible a l'IEAIB

Referències: Salvador (1984).

Consideracions sistemàtiques/taxonòmiques. *Podarcis pityusensis zenonis* descrita per Müller (1929) de s'Escull de s'Espartar és considerada sinònima de *kameriana* (Salvador, 1984). No obstant, Blanco i González (1992) recullen aquesta subspècie en la categoria de vulnerable.

Corologia. Subspècie localitzada a s'Escull de s'Espartar, situada al llevant de l'illa d'Eivissa.

Hàbitat i altres dades ecològiques. Veure aquest apartat a *Podarcis pityusensis ahorcadosi*.

↑ Sargantana balear (*Podarcis lilfordi giglioli*), subspècie localitzada a l'illa de sa Dragonera.
Foto G. Alomar.

↑ Sargantana balear (*Podarcis lilfordi jordansi*), subspècie localitzada als illots de na Guardis i na Moltona (ses Salines). Foto G. Alomar.

↑ Sargantana pitiúsica (*Podarcis pityusensis vedrae*), aquesta subspècie està localitzada a les illes d'es Vedrà i es Vedranell. Foto G. Alomar.